

Bölgesel İdare ve Yerel Demokrasi Projesi Samsun Toplantısı Notları, 3 Ocak 2015

Bölgesel İdare ve Yerel Demokrasi Projesi'nin TR 83 bölgesindeki (Amasya, Çorum, Samsun, Tokat) istişare toplantısı, 3 Ocak 2015'te Samsun'da kentten ve yakın çevresinden toplam 45 kişinin katılımıyla gerçekleşti. Katılımcıların 11'i kamu kurumlarından temsilcilerdi. Toplantıya kamu kurumlarından Samsun Büyükşehir Belediyesi, TÜİK Samsun Bölge Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar 11. Bölge Müdürlüğü, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı yetkilileri katıldı. Ayrıca Samsun Barosu, TEMA Vakfı, Mimarlar Odası, Ziraat Mühendisleri Odası, Samsun Çevre Birlikteliği, Terme Çevre Platformu, TOSYÖV, Atakum Kent Konseyi, Deniz Temiz Derneği'nden temsilciler ve çiftçi, mühendis, sanayici gibi meslek erbabı vatandaşlar, gazeteciler ve akademisyenler de toplantı katılımcıları arasında yer aldı.

"Orta Karadeniz'de Kırsal Kalkınmanın Rolü: Tarım Topraklarının Korunmasında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları" başlıklı yuvarlak masa toplantısı, Proje Danışmanı Fikret Toksöz'ün açılış konuşması ile başladı. Ardından Helsinki Yurttaşlar Derneği'nden Ebru Uzpeder, derneğin çalışma alanlarını ve faaliyetlerini aktararak, projenin kapsam ve hedeflerini özetledi. Proje araştırmacısı Barış Alp Özden, TR83 bölgesinin nüfus, istihdam ve sosyal yapısını, bölgesel gelişme vizyonunun genel çerçevesini ve bölgenin temel problemleri ile yerel gündemlerini özetlediği araştırmasını toplantı katılımcıları ile paylaştı.

Ardından Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Cevdet Yılmaz ve İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Melda Yaman'ın sunumlarına geçildi.

Tarım Topraklarının Korunmasında Karşılaşılan Sorunlar, Cevdet Yılmaz:

İlçe merkezi yahut şehirler, göçün merkezi olarak baş göstermektedirler. Çiftçi, köyde her türlü tarımsal faaliyet becerisi olan nitelikli bir kişi iken, şehirlerde niteliksiz bir duruma düşmektedir. Çiftçi ile birlikte ailesi de göç etmekte bu da, tarım faaliyetlerin sürekliliğinin azalmasına sebep olmaktadır. Öte yandan göçler, potansiyel işçi oranlarını düşürmektedir. Binlerce yılda oluşmuş tarım ve hayvancılık süreci, bu göçlerle yok ediliyor. Doğu'dan Batı'ya doğru ovanın işgali... Bu minvalde Terme Nükleer projesi ve kentsel projesi de mutlaka irdelenmelidir.

Tarım ve Sürdürülebilir Kalkınma, Melda Yaman:

Büyük devlet kurumlarının özelleştirildiği bir dönemde 1984 yılında, sigara ithalatı yasağı kaldırıldı, 1994 yılında tütün alımına kota getirilirken, 2002 yılında ise destekleme alımlarına son verildi ve tütün yasası çıkartıldı. Bu dönemi, özelleştirmenin tamamen gerçekleştiği bir dönem olarak zikredebiliriz. Samsun'da, görüşme yaptığımız ailelerin neredeyse tamamı göç etmek istemiyor. Çiftçi, kente gittiğinde -niteliksiz olduğu için- merkezde iş bulması olanaksız hale geliyor. (Bafra'da tütün üretiminin yıllar bazında ne kadar azaldığı grafiklerle aktarıldı.) Samsun Halkı tarafından "Tütün =Samsun =Tekel" olarak görülen bu denklem, artık bozulmuş durumda...

“Bölgede Kırsal Kalkınmanın Seyri ve Geleceği” başlıklı yuvarlak masa tartışmasında katılımcılar görüşlerini paylaştılar:

- İş aramadığı için, işsizlik rakamı altında değerlendirilmeyen bir topluluk var. İş talepleri yok ya da iş imkânlarına erişemeyeceğini düşündüğü için iş aramıyorlar. Zamanında çok tartışılan köy-kent projeleri vardı. “Tüm teşvikler” diyoruz ama ne yapmak isteyeceklerini sormuyoruz. Onların düşüncelerini duyamıyoruz ki, proje yürütelim, Tük olarak bunu yapmadığımızı hatta T.C. olarak bunu yapamadığımızı söyleyebilirim. Bir araya geldiğimiz için bunu bir kez daha düşünmemiz gerektiğine inanıyorum.

- Son bir haftada bir saat çalışan bir insan dahi işsiz olarak nitelendirilmiyor, TÜİK'teki bu uygulama çok yanlış ve Avrupa standartlarına uymuyor. Öte yandan, tarımın ortadan kalktığı söyleniyor ama bu doğru değil. Tarımın başka bir yolda ilerlediği söz konusu; küçük ölçekli tarımdan ziyade, büyük ölçekli kapitalizm kısıcında bir tarımın ilerlediğini söyleyebiliriz, bunun örneğini Soma'da gördük. Erkekler madene inmek zorunda iken, kadınlar da daha önce çalıştıkları topraklarda, ücretli-mevsimlik işçi olarak devam ediyorlar.

- 2005 yılında Bakanlık, tarım arazilerini koruma ile ilgili kanun çıkardı, 2014 yılına gelindiğinde, mirastan kaynaklanan sistemlerin önüne geçemediğimizi gördük. Gelir altına düşen araziler ile ilgili sorunlar devam ediyor. Kanun uygulamalarını etkileyen bir başka etken, çevre düzeni planlarıdır. Samsun ölçeğinde düşündüğümüzde, 930 köyümüz, 2000'in üzerinde de yerleşim alanımız var, Köy yerleşim alanı denilen bir kullanım alanı ise belirtilmemiş. Samsun'da, Bafra sol ve sağ sahilde bir toplulaştırma faaliyetlerimiz var. Peyderpey gelişen bir faaliyet olarak değerlendirebiliriz bunları. Öte yandan, Tekkeköy'den başlayıp, Terme'ye varan, Çarşamba Ovası'nda, 350 bin sökülmesi gereken fındık alanının yalnızca 50 bini sökülebilmiştir. Çevre düzeni ile ilgili acilen yeniden planlamalar yapılmalı ve buradaki sanayi, tarım alanları düzenlenmelidir. Bölünmez arazi bütünlüğü ile ilgili çalışmaların 2015 itibarıyla, devlet ya da özel şirketler aracılığıyla yeniden düzenlenmesi gerekiyor.

- Büyükşehir olarak bu çalışmalara henüz yeni başladık. Arazi toplulaştırma üzerine uzun yıllar çalıştım. Türkiye'de tarım topraklarının korunmasının en büyük çözümü, tarım topraklarının toplaştırılmasıdır. Dranaj üzerine, tarımsal altyapı üzerine de düşünmemiz gerekiyor. Türkiye'de, kurumlar arası koordinasyon eksikliği var. Türkiye'de miras hukuku üzerine eksiklikler var. Çiftçi düzeyindeki olaylar noksan, tekelleşmeye mahkûm bırakılıyor. Tütündeki sorun sebze de devam ediyor. Yasa %8'den, %15'e kadar kesintiye neden oluyor. Sebze üreticiler birliği oluşturulsa... Sosyal boyutu ile bütünlüşmediği müddetçe bu konudaki eksiklikler devam edecektir.

- Aşağıçinik Köyü'nden bir çiftçiyim. Tarım İl Müdürü olarak bizi mi koruyorsunuz yoksa bu projeleri gerçekleştirenleri mi? Oranın içinde yaşayan bilir, lojistik köy belasını başımıza getirirken, bizi neden düşünmüyorsunuz? Toprak bir daha gelmez. Senede iki defa mahsul alıyoruz, o kadar verimli ki bu topraklar...

- 300 bin hektar arazi, Brüksel yüzölçümü ile eşit, bomboş ve terk edilmiş vaziyette... Dışarıya bağımlı hale getiriliyor, tarım ithaline bağımlı bir ülke haline getirilmeye çalışılıyor. Böyle giderse tarım bitecek. Köylülük tasfiye ediliyor, küçük tarımcılar tasfiye ediliyor. Tarımda iş gücü tamamen kente gelmiş durumda. Köye gittiğiniz zaman ayaklarınız çamur içinde kalır, gübre kokar, köpekler bağılı mı diye sorarız. Projeyi oturup anlatacağımız kimse yok, muhtarın evi var yalnızca... Ona da köylü gelmez. Avrupa'da köyler, demiryolları kenarlarında toplaştırılmıştır; bir merkezi vardır, oturacağınız bir yer. Asfalt yolu ve gübre kokularını imha eden mekanizması... Köylerde insanlar ne isterler diye sormuyoruz... Köylerde insanlar "insanca" yaşamak istiyorlar. Bu insanlara insanca yaşama şansı vermiyorsunuz, onları desteklemediğiniz müddetçe göçe mahkûm ediliyorlar. Siyasi amaçlarla il ve büyükşehir yapıldı bu yerler. Bu kadar karşı taraf var ve bunların arasında hiçbir koordinasyon yok.

- Buraya Orta Karadeniz Ajansı'ndan, görevlendirme ile değil, gönüllü olarak geldim. Karşılıklı birbirimizi dinlersek, tartışsak bu çok daha rahat olabilir.

- Geçenlerde Terme ile ilgili toplantıya gittik; belediye başkanı onaylamıyor, vali onaylamıyor, yurttaş onaylamıyor... Kim onaylıyor? Herkesin konuşması lazım bu hususta...

- Bugün tarımın toplaştırılmasından bahsediyoruz ama acaba sağlıklı tarım yapabileceğimiz alanlar kalacak mı? Terme'de organik tarım teşvik ediliyor, aynı zamanda orada nükleer santral yapılıyor. Bugün köydeki araziler boş duruyor, köylülerin üretimi desteklenmiyor. Biz köylülere "üretmeyin, yatın" diyoruz. Parçalanmış tarım arazilerinde tarım nasıl olacak? Küçük üreticilerin birleşmesiyle bu gerçekleşebilecek. Liberal politikalar ile 24 Ocak kararları vs, üreticilerin bir araya gelmesi engellendi. Fisko-birlik örneğin... Üretici birliklerine destek verilmesi yasaklandı. Tarımsal alan bakımından sıkıntılarımız var; aynı zamanda parçalanmış üreticilerin, bir araya gelmesi engelleniyor. Karadenizliler için toprak çok önemlidir. Temel mesele, insanlara insan gibi bakıp, bir araya gelmelerini sağlamak. Köylü bir kalifiye işçidir, tarım üretimi bakımından. Bu bir kültürdür, bunu da yok ediyoruz. Tarım alanında çalışan mühendis arkadaşlarımızın birçok bilgi birikimi var, bunlar genellikle şehir toprakları ile ilgili bilgiye sahipler... Peki, burası ile Çarşamba Ovası ile ilgili bilgiye sahipler mi? Hayır...

- Sinop'tan, Artvin'e kadar, gitmediğim köy kalmadı. Köylüleri tanıyorum. Buradaki insanlar bu tarımı devam ettirmek istiyorlar mı? Çocukların çoban ya da çiftçi olmasını istiyorlar mı? Merkezden gelen bir kültürün empoze edilmesi söz konusu... Çocukların, şehirleşmelerini ya da şehirdeki insanlar gibi bir yaşam sürmesini istiyorlar. Arazinin üstünde istediğiniz kadar tassarruf etme yetkisi sahibine sahip olduğunuzu söylüyorsunuz, Çarşamba Ovası'nda yapılacak sebzeçilik için bu çok zor. Muhafaza edecekleri bir yere sahip değiller.

- Eğer biz köylünün ürettiği sebzeyi, meyveyi pazarlayabileceği şekilde destekleyebilseydik, bu açıdan bakmayabilirdik. Topluluk olarak-toplum olarak çıkarlarımızı nasıl artırabiliriz, bunu düşünmeliyiz. Kalkınma, toplum olarak düşünülmesi gereken bir husustur, bireysel çıkarlarımız ve hırslarımız ile düşünemeyiz.

- Samsun'da, 2070 kişi sosyal yardımlaşma fonundan para alıyor. Bu sayının artışında, özelleştirmenin rolü çok büyük...

- Veterinerlik Fakültesi olarak, çiftçi grubuna eğitim düzenledik; 7-8 yıl önce idi. Grup, hayvancılığı sürdüren, orta yaşlı çiftçilerlerden oluşuyordu. Onlara, dağınık üretim yapanları bir araya getiren TİRESUT Kooperatifini örnek olarak gösterdik. TİRESUT Kooperatifi, herkesin ihtiyacını karşılayabilen modeller geliştirdi. Üretenler, pazarlama konusunda sıkıntı yaşıyor. TİRESUT Kooperatifi bu aşamada, pazarlama aşamasında da başarılı oldu. İş dönüyor dolaşıyor; eğitimin reddine ve arazilerin parçalanmışlığı gerçeğine geliyor.

- TEMA olarak, Samsun'un, Çarşamba ve Bafra Ovaları'nın, büyük ova statüsüne kavuşması için öneride bulunduk, 2005 yılında Mera Yasası çıkarıldı, bunun da yalnızca, tarım arazilerinin kullanım dışına çıkarılmaması konusundaki maddesi (13.madde) uygulanıyor. İlettiğimiz önerilere hiçbir yanıt alamıyoruz. Yasa var çıkmış, bu minvaldeki yönergeler neden çıkmıyor? Neden uygulanmıyor? Bu toprak yasası içerisinde her şey yazılmış. TBMM çıkarmış bu yasayı, tüzüğü niye çıkarılmıyor? Neden uygulanmıyor?

- Bu tür yasalarda, birbirini etkileyen hususlar var. Örneğin; İmar Kanunu, bir diğersinin önüne geçebiliyor, (Temel kanunlar, sonradan çıkarılan kanunların üstesinde kabul ediliyor). Çoğu zaman ne İl Müdürlüğü'nün ne de belediyenin bir etkisi olabiliyor.

- Büyükşehir olmadan önce, lojistik köy planının valilik tarafından kabul edildiğini vurgulamak isterim. Kırsal kalkınmanın kurulması çok iyi bir başlangıç... Bu stratejik plana, tarımsal hedefler konulursa çok iyi olur.

- Büyükşehir şu anda, tarım ile ilgili çok ciddi çalışmalara başladı. Büyükşehir'e yönelik suçlamaları kabul etmiyorum. İl Özel İdaresi Müdürü iken, aynı zorlukları yaşadık. Büyükşehir'in özel idareye bakışını tartışmamalıyız. Belediyeler, kırsal kalkınma ile ilgili çalışmalarda zorlanıyor.

- Arjantin'de de benzer sorunlar yaşandı; tarım politikalarının merkezden değil de, yerel yönetimden yürütülmesi planlandı ve şimdi daha iyi bir kalkınma modelinin uygulandığı söyleniyor.

- İngiltere'de de benzer sorunlar yaşandı. Küçük yerlerde satılan herhangi bir yerin (kahvehane, bakkal), köy tüzel kişiliğine teslim edilmesi kararlaştırılmıştı, kanunun zoruyla taşıyı ayakta tutmaya çalıştılar. Kapitalist ekonomik sistemde yani bu tüm dünyada yaşanıyor. Burada tarım bir dönüşüm yaşıyor ve bu da çok sert bir şekilde yaşanıyor. Birlik olup, bu dönüşümünden nasıl daha az zarar görürüz, bunu tartışmalıyız.

- Aşağıçinik Bölgesi'nin kentsel dönüşüm planı olarak ilan edilmesi, Bakanlar Kurulu tarafından 15 Aralık 2014 yılında gerçekleşti. Tüm altlıklar hazırlandıktan sonra... Müdür Bey'in belirtmiş olduğu tarih doğruyu yansıtmıyor. Her şey Belediye ve İl Müdürlüklerinin çalışması dâhilinde gerçekleşiyor.

Programın öğleden sonraki oturumunun ilk bölümünde, Şehir Plancısı Özgür Temiz, “Çevre Düzeni Planı Açısından Lojistik Merkez Projesinin Değerlendirilmesi” başlığıyla bir sunum yaptı. Ardından katılımcılar Tekkeköy’de kurulması planlanan “lojistik köy projesi” ve Terme’de yapımı düşünülen termik santral ile ilgili olarak görüşlerini paylaştılar ve toplantıda bulunan kamu kurumları temsilcilerine sorular yönelttiler.

Çevre Düzeni Planı Açısından Lojistik Merkez Projesinin Değerlendirilmesi, Özgür Temiz: Lojistik köy projesinin seçildiği alan, Bakanlar Kurulu tarafından kentsel dönüşüm ve yerleşme alanı olarak ilan edilmiştir. Çevre Düzeni Planı’nda, “nitelikli tarım toprağı” olarak geçer. Aşağıçinik köyü, senede iki kez ürün veren, oldukça verimli toprakları kapsıyor. Burada çevre düzeni planına uyup, ürünlerin pazarlanmasında etkin olmak için katılımcı politikayı benimsememiz lazım. Lojistik köy master planında katılımcıların çoğunun merkezden katıldığını söyleyebiliriz, İstanbul’da faaliyet gösteren tır şirketleri dahi yer alırken, Tekkeköy’den kimsenin yer almaması dikkat çekici. Köylü, bilgi talep eden dilekçelerine, herhangi bir yanıt alamamış. Maaliyetin oldukça düşük olması hedef alınıyor; problem ise bunların tümü yapılırken, söz konusu yerde yaşayan insanların hayatlarının hiçe sayılması, görmezden gelinmesidir. Mekânsal planlamalar yapılıp, yönetmelikte yer almayan kriterler, bu plan içerisine yerleştirilmiştir. Hasatı örfi hukuka göre yapıyor köylüler. Arazileri ekmeye devam ediyorlar ama aslında, arazilerin kime ait olduğunu bilmiyorlar; satmak zorunda kalacaklar. Plan yapımcıların, insanların yaşamını etkileyecek bir karar alırken, bu sürece o insanların ne şekilde uyum sağlayabileceklerine dair kriterleri belirleyecek ya da destekleyecek herhangi bir planı yok. Mesele asıl olarak, Samsun’da lojistik plan lazım mı değil mi tartışması değil; insanların hayatlarını etkileyecek projelerde, bu insanların hiçe sayılması meselesidir.

Yuvarlak masa tartışması:

- Birinci sınıf tarım alanını olarak kabul edilen bir yerde, Terme Termik Santralinin yapılması planlanıyor. Adam ekmeniz, çeltik ve mısır elde edilebilecek bir yer, bir anda sekizinci sınıf tarım alanı olarak kabul ediliyor ve doğal olarak da, OVM’nin yapılmasını kolaylaştırıyor. Terme’nin “kül döküm” olarak belirlenen iki tane arazisi var. Terme’nin organik fındık tarımının yapıldığı bölgeler bunlar. Terme’nin tarımdan başka yapacağı bir alternatif yoktur (rakamlar sunuluyor). Çeltik alanları ve fındık alanları da azalıyor. 70’li yıllardan beri, fındığın bir süre sonra sınırlandırılacağını biliyorduk; vatandaş, devlet politikası ile tarımdan uzaklaştırılıyor ve sabit gelirli bir işe mahkûm ediliyor. Santralleri savunan bir kısım insanlar da, istihdam olanağını öne sürüyor. Biz bunun yanlış olduğunu, tam tersi çevreyi ve insan sağlığını olumsuz etkileyeceğini düşünüyoruz. Kirli yatırımlarla, toprağın kirletilmesi ve telef edilmesine karşı çıkıyoruz, bu minvalde de, toplumun desteğini bekliyoruz. 70’lerden bu yana Terme, tarımsal ekonomik faaliyetlerle varlığını sürdürmüştür fakat ne yazık ki, sulama çalışmaları ile ilgili devlet desteği sağlanmamış, çeltik bu destekle çok etkili olabilecekken, sulama desteğinin yetersizliğe ile fındığa yönelinmiştir.

Lojistik köy projesi hukuki olarak hangi aşamada?

- Tüm davalar, 65 Aşağıçinik köylüsünün verdiği dilekçeleri içeriyor. Yer seçimi, Samsunlu yatırımcılar arasında da ayrılık konusu olmuş, kamunun buradaki menfaati nedir? Bu kadar verimli bir arazide... Şehirleşme eğiliminin bu tarafa çekileceği aşikâr. Projenin sahibi Samsun

Valiliği... TSO Projenin % 35, Ticaret Borsası % 15, Tekkeköy Belediyesi ise %10'una sahip. Devletin iskân politikası ile buraya getirdiği insanların ismi hiç zikredilmiyor. Kalkınma stratejisi bağlamında, Karadeniz'in orta yerinde, yapılacak bu projenin nasıl yararı olacak? Öte yandan, madem bu projeyi yapacaksın, buradaki insanların istihdamını düşünmek zorundasın! Köylülere ödenmesi gereken 554 bin TL ot bedeli, köylülere hiçbir şekilde ödenmedi. Bu para İl Özel İdaresine yatırılmış. Ekolojik krize yol açan projelerin takibini devam ettirmemiz lazım.

Termik santral hangi suyu kullanacak?

- Termik Santral bilinçlendirilmesinin sonuçlarını görebiliyoruz; özellikle köylü kadınların bu hususta çok etkili olabildiğini ve kendilerine siyasal bir alan bulabildiklerini söyleyebiliriz. OVM, Samsun'un 15 günlük şehir suyunu bir günde kullanıyor. Bunu denetleyecek herhangi bir mekanizma yok. Kömürle çalışacak termik santral de aynı suyu kullanacak, kirletecek... Sahil bizim sayfiye alanımız... Türkiye'nin en güzel limanına sahibiz. Kor enerji var; o da aynı enerjiyi kullanacak... Bu üç alan, günde 75 milyon metre küp enerji harcayacak.

Hiç olmasın mı diyoruz, yoksa başka bir yerde mi olsun?

- Biz akli başında olan insanlarız ve temiz enerji istiyoruz. Kömür bölgesi değiliz, Afşin-Elbistan değiliz, Zonguldak değiliz... Kömürün karası yok. Bize göre, çevresel etkisi birinci derecede tehlike arz ediyor.

- Samsun Çevre Birlikteliği'nin amacı, kamuoyunun bilgilendirilmesini ve bilinçlendirilmesini sağlamaktır. Nihayetinde hukuksal mücadeleyi, Samsun Barosu takip etti. Sekiz yılın sonunda, santrallerin kapatılması davasını elimize aldık. Süreç devam ederken kamu, ne bizim yaptığımız etkinliklere geliyor, ne de bizi davet ediyordu. Yıllar sonra bu toplantı ile böyle bir fırsatı yakaladık. Gerze'deki platform vs... Bunların çalışmaları dillere destan; herkes kendi yaşam alanını korumaya başlıyor. "Biz istemiyoruz!" diye kestirip atmadık, bu tür fosil yakıt kullanan enerji kaynaklarının ne kadar tehlikeli olduğunu -bilimle kanıtlanmış şekliyle- savunduk. Çevre Mühendisleri Odası bu konuda çok yardımcı oldu. Sekiz yıl sonra karşımıza OVM santrali diye bir şey çıktı... Samsun Toprak Koruma Kurulu (içerisinde çok fazla kurum var) OVM için 4 toplantı gerçekleştirdi. 1. Toplantıda "bu bizim tarımımızı bitirir" kararı çıkarken, birdenbire bunun önüne set çekildi. Nihayetinde TEMA ve Ziraat odaları temsilcilerinin reddine karşılık, bu araziler -44 hektar arazi- tarımdışı bırakıldı. Elimizde mahkeme kararı olmasına rağmen, Bakanlar Kurulu kararı ile bu santraller çalışmaya devam ediyor. Kimin karar verdiğini iyi anlamamız lazım. Bu tarz uygulamalar, mobil santrallerin oluşmasını da sağlayacak. Samsun'un tarım arazisi olan, Tekkeköy ve Çarşamba Ovası'nı ilk önce sanayileşme ile bitirdiler, şimdi de lojistik köyü tartışıyoruz. Bir diğer önemli konu da, siyasilerin verdiği bir karar; kırsal nüfusun %10'a inmesi... Köylünün göçe mahkûm edilmesinin altındaki en büyük düşünce bu. Bizim örgütlenmemizi engellemeye çalışıyorlar. Karşılarında muhalefet eden kimseyi istemiyorlar.

- Enerji, ciddi bir sorun. Kimin enerjiye ihtiyacı var aslında? Sanayinin ihtiyacı var... Peki, neden on senedir bu daha da söz konusu haline geldi? Türkiye, 2000'lerden sonra sanayide ciddi bir sıçrama yaşadı. Bu sıçrama Türkiye'de artarken, Avrupa'da düşüyor; artık çelik ve otomobil üretmek istemiyorlar, bunu Türkiye'den ve Çin'den bekliyorlar; roller değişiyor. Ciddi bir karlılık alanı bu, kamu çekiliyor ve enerji üretim payını %75 oranında özele bırakmayı planlıyor.

- Termik santrallerin sadece burada değil, Suluova'da da gerçekleştirilmesi planlanıyor. Soma Holding bu plandan vazgeçmiyor, Kızılırmak'tan almak istiyor suyu. Suluova, tarımın verimli bir şekilde yürütüldüğü alan...2005 yılında çıkarılan toprak koruma kanunu... Bunun gerekliliği yerine getirilmiyor; üretim planlaması ve toprak kabiliyeti ve potansiyeli planlanmamış. Her şeyden önce bunun yapılandırılması lazım. Avrupa'da bunlar, 1880'lerde belirleniyor.

- Suluova'daki Termik Santral ile ilgili konuşmak istiyorum; 1976 yılında çekilen bir film vardı Ladik Gölü ile ilgili, bunu izlemenizi tavsiye ediyorum. Ladik Gölü, yan derelerden gelen suyun toplandığı bir alanda bulunuyor. Burada tarım ve hayvancılık yapılıyordu. Meşhur Soma Holding girişimleri ile burada termik santral kurulması planlanıyor. Santral kurulduğu zaman buradaki topraklar, şeker fabrikaları dair yok olacaktır.

- Terme'de organik fındık tarımının yapıldığı bölgelerde fındık yapraklarının üzerinde küllenmeye neden oluyor. OVM kurulduktan sonra, bölgelerde elektrik iletim hattı (toplamda 3 adet) oluşturuluyor. Elektrik iletim hattı nedeniyle, tarım arazilerini kullanamayanlar var. Bu bölge organik fındık tarımının tescilli olduğu bölge... Orman ve havasının dışında, deniz ve toprak da geri dönülmez bir şekilde etkilenecek. 10 yıl sonra astım hastalıklarına ve kalp krizlerine yol açacak etkilerinin olacağını düşünüyoruz.

- Samsun'un Kavak ilçesinde, çimento fabrikası kuruluyor. Mahkeme kararı olmasına rağmen günde 5 bin ton üretim yapılıyor; kirli sanayi ve çok enerji harcıyor. Bu hususta, buradaki insanların mücadelelerinde yalnız kaldıklarını iletmek istiyorum, oraya da sahip çıkılması gerektiğini düşünüyorum.

- Sağlık harcamalarını düşünelim, kısa süre içerisinde müthiş bir sağlık pazarı artışı yaşanıyor... Hep tedavi edici, hep üçüncü basamak sağlık sorunlarına yönlendirildiğini görüyoruz. Hiçbirinin insanları korumak, toplumu geliştirmek gibi bir kaygısı yok; sermayenin bu tür bir kaygısının olabileceğini düşünmek ahmaklıktır. Yanlış yer seçilmiş, olmalı mı olmamalı diye tartışıyoruz ama bunların hiçbirini beraber tartışmadık, hiçbirine beraber karar vermedik. İleri demokraside diye adlandırıyoruz ama hiçbir gerçekliğine erişemiyoruz. Atakum Kent Konseyi olarak, son yeşil alanı koruma mücadelesi içerisine girdik, nihayetinde sadece hukuki yola başvurmak dışında bir çaremizin olmadığını gördük, sonucunu da aldık fakat bu sonuçların hiçbir şekilde uygulanmadığını görüyoruz. Sivil toplumun sözü bu minvalde dikkate alınabilirse, elimizin güçleneceğine inanıyorum. Azotun zararlarını zaten yaşıyor ve hissediyoruz. Termik santral, sadece hava ile değil, ürettiğimiz mahsulleri de zehirleyecek, bu da bize ciddi sağlık sorunu için geri dönecek. Siyasiler, kentleşme oranlarını artırmaya ve kırsal nüfusu %10'a düşürmeyi hedefliyor. Termik santral ve lojistik köy, bunların hepsi yaşamımızı ciddi bir şekilde etkileyecektir. Bilimsel-teknik ve evrensel kriterler olmalı, bu hususta da karar vericiler üzerinde baskı kurmamız gerektiğine inanıyorum.

- Türkiye'de hep ateş düştüğü yeri yakıyor. Odalar hep dava açıyordu, yeni yasalar ile bu engelleniyor. Yerel STK'lar yok; odalar ve borsaları ayrı tutuyorum. Sizin öneriniz nedir? Yurt dışı deneyimi olan insanlar olarak... Gerze'de başladı, onunla mücadele ederken, Terme çıktı; şimdi

de Suluova ve mobil santraller... İnsanlar değişiyor ama stratejiler değişmiyor? Batı ne yapıyor? Çimento üretimini nasıl defetti? Kamyon üretimini neden yapmıyor?

- AİHM'nin, İspanya'yı, İtalya'yı, Fransa'yı mahkum ettiğini söyleyebilirim. İnsan hakları temel bir haktır ve sadece kamuyu ilgilendirmez, özel sektörü de ilgilendirir. Belçika'da, kasabanın yanında açılan bir fabrika var, halk sağlığını tehdit eden, kamunun müdadele etmediği... Belçika halkının açtığı bu davada AİHM, "devletin görevi insan haklarını korumaktır" demiştir. Çevre hakkı, temel insan hakları kapsamında değerlendiriliyor. Anayasa Mahkemesine bireysel olarak başvurmak gerekiyor bu hususta. Twitter davasında bunu görebiliyoruz; "temel insan hakları tehdit altındadır; iç hukukun tüketilmesi gerekmez" denilerek, AİHM kararına atıfta bulunulmuştur. Siyasetin çözemediği şeyi, hukuk çözüyor. Türkiye'nin AB'ye girmesi bu uygulamaları çok kolaylaştıracaktır.

- Lojistik köy ismini koyarak, buranın bir köy olarak algılanmasını sağlamak istiyorlar.

- Samsun Barosu olarak, bu çevre hareketleri ile yaşamamızı savunmaya devam edeceğiz. T.C. Anayasası'nın 56. maddesi çevre ve sağlık hakkı kapsamında ele alınır. 2000'lerin sonrasındaki mobil santrallerle başlayan mücadelelerin devamının gelebileceğine inanıyorum. Bu sadece Terme ile sınırlı kalmayın, diğer bölgeleri de bilinçlendirelim.

Size göre teknik olarak lojistik köy nerede olmalıydı? Tarım toprakları yalnızca tarım amacıyla kullanılmalıdır.

- İlk önce vazgeçsinler. Sonrasını tartışabiliriz.

- Sürdürülebilirlik açısından bizlerin bu mücadeleleri çok önemli; toprağın, havanın, denizin korunması... Hepsi birbirini tamamlıyor. Toprak- hava ve su dönüşümünün birlikte mücadele ile sürdürülebilir olmasını sağlayabiliriz.

- Bizden sonraki kuşaklara bırakacağımız bir dünya yok, genel olarak tüketim üzerine odaklanan bir strateji var. Karşımızdaki uluslararası örgütlü bir sistem ve buna karşı bizler de örgütlü mücadeleye devam etmeliyiz.

- Şu anda orada vazgeçilen mobil santralin yerine, aynı şirket tarafından başka bir termik santral yapılması planlanıyor. Her sorunda ayrı bir mücadele gerekiyor. Hukuki mücadele bir noktadan sonra tamamen çözüm üretmiyor. Bireysel olarak, Sahil Yolu ile ilgili bir mücadeleye girmiştik ve yetersiz kalmıştı. 19 km'lik sahil yolu iki haftada doldurulunca, idare hukuku kararları bu kadar çabuk alınmıyor. Güçlü bir katılımla, bu sorunlara çözüm getirebileceğine inanıyorum. Çevre Birlikteliği çok güzel bir örgütlenmeydi ama etkisinin şu an azaldığını söyleyebilirim. Bu hususta, bunları güçlendirecek bir sivil toplum hareketinin varlığının gerekliliğine inanıyorum. Her kademedен insana indirgenebilecek, fikir alışverişinin yapıldığı bir platform ve sivil toplum mekanizmasının oluşturulması gerekiyor. Ulusal bazda olan sivil toplumların, yerleşmesinin gerekliliğini vurgulamak istiyorum.

- Dünyanın her yerinde lojistik köyler ve tesisler, şehirlerin çok ötesinde tahayyül edilir. Şehrin ve denizin 1,5 km ötesine lojistik köy kurmak, dünyayı bilmemektir. Projenin ne demek olduğunu kavrayamamaktır. Mümkün olduğu kadar kentlerin dış çeperine ve şehirlerarası sınırların yakınına kurulmalıdır. En azından kentin, hava kirliliği açısından etkileneceğini söyleyebilirim. Bunu da Samsunluların tekrar düşünmesi gerekiyor. Batı'da kentsel dönüşümde uygulanan bir mekanizma var, bu dönüşüm ile oradaki insanlar etkileniyorsa, buradaki rantı paylaşıyorsunuz; bu bir insan hakkıdır. Mübadele ile gelen insanları bir ikinci mübadeleye mahkum edemezsiniz. En son torba kanunda ne çıkmış olursa olsun...